

دست‌های بزرگ و سقف‌های بلند

محمد صبح‌دل
butanashr@gmail.com

حوادث و وقایع در جهان معاصر رؤیای آدمی را پشت سر گذارده‌اند. سرعت و شتاب تغییرات آن‌چنان است که آدمی فرصت تطبیق ندارد، فرصت تحول ندارد و فقط تغییر داده می‌شود. ما مردمانی با استانداردهای دوگانه، سه‌گانه و چندگانه‌ایم. ما بستر زمان و زمانه‌هاییم و زمان البته که از ما نمی‌گذرد. تراکمی از آن همواره در ما انبوه و سنگین می‌شود و گیج و مبهوت ایستاده و رها شده ماییم که طوفان تاریخ بر جانمان می‌کوبد.

سیل که فرونشیند، طوفان که مجال دهد، آورده‌ها و بُرده‌های زمان آشکار می‌شوند و مثل همیشه انگار آورده‌های بزرگ از آن دست‌های بزرگ خواهند بود. پس وسعت دست‌هایمان از آورده‌ها و بُرده‌های زمان اولی‌تر است. اینکه چه چیزی را از دستبرد حفظ می‌کنیم و اینکه چه به دست می‌آوریم یا چه از دست می‌دهیم. این‌ها همه نسبت مستقیمی با وسعت و توان دست‌هایمان، با بزرگی گام‌هایمان و سقف رؤیاهایمان دارند. این سقف‌های بلند هستند که آدم‌های بلند می‌آفرینند. خوشا به حال آنان که سقفشان آسمان است و آسمانشان بی‌انتهایا.

بوتا پس از وقعه‌ای یک‌ساله بر آن است که نشر منظم خود را پی بگیرد. در این شماره بخش ویژه‌ای داریم در خصوص نویسنده‌ی شناخته‌شده‌ی چک که در اثر

فشارهای اردوگاه چپ و محدودیت نشر آثارش در چکوسلاواکی سابق به فرانسه کوچید او نمونه‌ی خوبی برای بررسی ادبیات مهاجرت است. بعد از مهاجرت، او همواره به بررسی استانداردهای متمایز انسان در بلوک شرق و در جهان سرمایه‌داری پرداخت. او در سال‌های بعد، برخی آثار قبلی‌اش را به فرانسه ترجمه کرد و زبان آثار جدیدش را هم تغییر داد و اصرار داشت که به‌عنوان نویسنده‌ی فرانسوی معرفی شود ولی شاخصه‌های هویتی او همواره در آثارش مشخص بود. رابطه‌ی فاجعه‌آمیز شوخی با امر جدی و جدی شدن امر شوخی و تأثیر این هر دو بر روان آدمی و تبدیل شدن آن‌ها به بحرانی هویتی از یافته‌های او در ادبیات جهان است. اینکه مبنای آنچه ما شوخی یا جدی تلقی می‌کنیم چیست و استانداردهای مختلف جوامع در شوخی و جدی بودن چقدر تعیین‌کننده هستند. همین‌ها کافی است که او را به یکی از شناخته‌شده‌ترین نویسندگان قرن حاضر تبدیل کند. او در ۸۴ سالگی رمان «فستیوال بی‌تفاوتی» یا آنچه در فارسی تحت عنوان «جشن بی‌معنایی» ترجمه شده است را نوشت و نشان داد که هنوز نویسنده‌ای ژرف‌اندیش و باریک‌بین و نوآور است. میلان کوندرا در ۱۱ ژوئیه ۲۰۲۳ در سن ۹۴ سالگی در پاریس درگذشت.